

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 353. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius02val-shoot-idm139771558558608.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

DER bør nu huer From Christen at staappe onde munde til paa løest och wfornumstigt Folck/ oc hielpe til at afflegge onde Seder/ som mand maa høre disuerre/ naar Gud straffer sit Folckis Synder met Pestelentze/ huor aff Gud fortørnis end ydermere/ oc legger riiset dis tettere til/ oc lader icke saa snart vdaff at straffe/ som hand end ellers gjorde/ der som Folck hulpe icke selff til met/ Sanct: Pouel taler i Cor: xv. Om saadanne oc siger deris ord Lader oss æde oc dricke thi vdi morgen ere wi døde/ Lader eder icke forføre/ siger hand Ond snack forderffuer gode seder/ Vaager rettelige op/ oc synder icke/ Thi nogle vide inted aff Gud/ Dette siger ieg eder til skendzel/ siger S: Pouil/ saa faa wi lige saa ath lade den løse Hob faa deris onde snack ath høre/ oc beuise der met at de vide icke megit aff Gud. ||

* For det første/ findis der mange som ringe acte Pestelentze/ vdi deris herter/ alligeuel ath det er en stor och grum Guds straff oc vrede de haffue saadanne løse och forfengelige ord der om som her efterfølger.

* Pestelentze er ekon en børnedød/ Jeg døer icke i børne død.

* Det er ekon glæde met børn/ at de dø hen/ de fare vel/ her fødte flere til igen/ Her Christnis oc Døbis saa mange huer Søndag i alle Sognekircker.

Der skulle io nogle dø/ Verden er fuld met folck.

Lad gaa/ dø ieg i aar/ saa dø ieg icke at aare/ Der døer ingen vden de ere feye.

* At Gud tager børn oc Fattigfolck aff Verden/ der gør hand vel vdi/ Der er alt formange til aff dem.

* Item Det vaar en almisse død naar mand hør en fattig vere død.

Item lad dø/ saa faa wi god tid her ere for mange folck til. ||

Item/ Naar som it Barn døer/ sige de/ ieg vil giffue ith andet for siælen.

Ja/ somme tøre bande deris børn met Helsoet oc Pestelentze/ i halss oc lifff etc.

354

* Item/ Saa dristige ere mange at der grafuis aldrig en graff/ at de gaa ey til oc koge ned i huer Graff/ oc staa oc henge offuer dem/ som graffue.

* Disligest naar mand haffuer lagt Liget ned/ da staa det alt fult met Folck oc koger ned paa Liget.

* Ja de lede oc bære deris børn ind til dem som ere befengde/ paa det/ at de kunde ocsaa faa deris deel.

* De findis end ocsaa/ som bande alle dem/ som vnddrage sig fra Pestelentze/ Oc rose der aff/ at de taare bliffue til stede/ oc mene at de ville der faare dø som Christne mend/ oc fordømme der offuer alle dem som icke ere til stede/ i Pestelentzis tid/ ath følge effter huert lig etc.

* Mange andre løse noder oc facter i || ord oc gerning/ som er dog alt sammen sagt oc giort/ vnder det tække/ som Dieffuelen holder for deris øyen/ at de skulle icke kunde see/ huad Pestelentze er for en ting/ at de skulle icke komme til en ret altiorlig Penitentz etc. At det skulde vere it riiss oc straff aff Gud offuer oss/ for vore Synder/ det kunde de icke tencke/ ellers vaare de icke saadanne huercken i ord eller Gerning/ som de ere.

* Det vaare vel behoff at suare serdelis til huer deris ord/ spaat oc vidunder/ som de gøre aff Pestelentze/ Ja aff Gud selff/ men for det vil bliffue forlangt/ vil ieg kortelige/ staappe Munden til paa dem med visse och klare naffnkundige steder aff den hellige Scrifft/ at huer aff dem maatte skamme sig oc faa sig andre tancker om Pestelentze/ end de giffue til kende met deris forfengelig mundhoff etc.

* Exo. v. Lad oss vandre tre dagis reyse hen i ørcken/ oc gøre Herren vor Gud || offer/ at der skal icke komme Pestelentze eller Suerd offuer oss/ Merck ath de ville Offre oc bede mod Pestelentze/ som vore forfengelige ere glade ved.

* exo: ix. Lad mit Folck fare/ oc tiene mig/ men necter du det/ oc lader dem icke fare/ See da skal Herrens haand komme offuer dit fæ paa Marcken/ offuer Heste/ offuer Asne/ offuer Kamel/ offuer øxen/ offuer Faar met en gantske suar Pestelentze/ Hør her at Pestelentz er Herrens haand aff vrede 355 for Synden/ oc at det er den femte ægyptiske plage offuer Folck oc fæ etc. Hui ere icke de forfengelige folck ocsaa glade vdi Fæ død oc faare død/ som de ere vdi Børnedød. Ere de ocsaa glade/ at den Fromme Raadmand Her i Københaffn Frantz Ibsen/ och hans kære hustru Anne Ambrosius salige met Gud/ døde i disse dage/ De ere velfarne/ men wi side effter i Sorrigen naar wi miste saadanne det kende Gud. Ere de glade aff det spectacel/ de saae i gaar/ fire paa en Ligbar/ Oc sexten i den ny Kæregaard foruden de andre som || bleffue begraffne i Byen i gaar/ ved tredue personer oc flere som vaar den Mondag nest faar S: Mickels dag etc. De skulle end alligeuel selffue begynde/ at blegne om kindene/ oc fornemme at det er Gudz vredis tegen oc tilladene/ at Dieffuelen saa regerer oc slar folck ihiel Vilde de icke frycte for Gud da maatte

de to vere redde faar Dieffuelen/ det er hand der gør Gerningen/ Thi hand er Guds bødél til at vdrette saadant etc.

Leui: xxvi. Der som i end forsammele eder i eders Stæder/ da vil ieg alligeuel sende pestelentz iblant eder. etc. See her/ om det Barneleg/ met Pestelentze/ effterdi at den staa iblant de rette Guds vredis besøgelse/ och hand truer sit Folck der met. Huad gøre vore Gudz vredis foractere andet ath de tradze Gud vnder øyen och tencke och sige/ Lad ekon Pestelentze komme/ wi ville tage mod hende/ wi ville da see løst paa vore Børn/ wi ville staa och henge offuer alle Graffue/ ere wi Feye/ saa dø wi met/ || ere wi icke/ saa kand Pestelentze inted gøre oss/ Den frimodighed pleger mand aff gammel tid/ at spaatte met dette Ordspraack/ Leb ich saa pip ich/ leb ich nicht/ saa pip ich nicht/ Det er icke rettelige at foracte døden som gode Christne vide at foracte den/ naar det skal gielde for aluore.

* Nume: xiiii. Huor lenge skal dette Folck forhaane mig? Jeg vil sla dem met Pestelentze oc legge dem øde etc. Hør her/ At sla met Pestelentze/ det er at legge folck øde/ Som oc mange huss bliffue øde i Pestelentz plaffue/ Glæder eder nu der ved/ som hine skalcke der gledis icke tidere end de see huss brende/ oc Børn falde i Ilden.

356

* Deut: xxviii. Herren skal lade Pestelentze komme paa dig/ ind til at hand ødelegger dig etc. Her høre i det samme/ oc at Pestelentze er iblant de rette forbandelser for Synden/ Huo der er glad ved Guds forbandelse/ bliffue sig vnder Guds forbandelse/ eller vende sig om och sørrige met dem || som sørrige oc græde met dem som græde Rom: xii. / de ere fult i dag inden Københaffns porte. Staap ocsaa mundene til paa de Ordgydere/ met det fiortende Capitel det xxi / det xxix. och xxxviii. vdi Jeremiæ bog/ Disligeste Det vi. vii. xiiii. xxviii xxxviii. Capitele vdi Ezechielis bog/ Saa kand det vere nock/ om de Ville rette sig der effter i ord oc Gerning/ ville de icke/ saa hielper der icke mange steder til at opregne faar dem/ aff den Hellige scrifft. De bliffue alligeuel de samme som de ere/ som du maat see/ paa Sisse Monsis/ paa hendis soster Karene Rasmusis/ oc paa andre deris anhengere/ som inted skøde effter Gudz ord/ oc er ynckeligt at høre om dem/ Gud omuende dem/ at de io høre Hans Ord/ oc icke saa foracte det. Amen.

* Disse andre Pestelentzes foractere de vide icke ath Satan som visiterer Gudz børn/ faar først tilladelse aff Gud/ at sla Fæ oc Faar ihiel/ oc at sla Børn ihiel || før end hand faar loff ath tage fat paa de gamle/ som det gick met S: Job/ Oc ath Gud bruger den samme kaanst met sine/ som hine løue Temmere bruge met Leuuerne de hustruge en liden Hund eller hualp/ faar Løuens øyen/ der aff bliffuer hun saa forferdet oc redt/ at hun staa oc beffuer oc skeluer/ oc frycter at hun skal faa met/ Saa slar Gud vore Børn faar vaare øyen/ ath wi gamle Leuer oc bryde basser/ hyglere/ Troldfolck/ Aagerfolck/ Kornpuger/ Voldzmdend/ Horfolck/ Gerige oc Hoffmodige stympere Gudz ords forfølgere oc foractere eller huad wgudelighed wi haffue faar hender/ skulle forskreckis der aff och rette oss/ ath Bermen aff Pestelentze/ Suerdet/ Hunger och Dyrtid skal icke øses paa oss/ naar vaare wskyldige Børn ere tagne aff dage faar vor skyld. Seer mand icke at Scholerne leggis øde/ i de Stæder som || Pestelentze regerer/ Seer mand icke at Planterne opryckis met Roden/ Huor skal mand 357 faa dem som vdi Framtiden skulle hielpe till ath lære vdi Religion/ Ath regere vdi Landz regementit/ och Affle Børn vdi Husholdinger/ Ville de haffue Børn strax Døde igen/ som de ere fødde/ Huor til føddis de da til denne Verden etc. Hui dø de icke da i Moderens Liff etc. Och Moderen met dem/ at de Stympere kunde ocsaa der ath lee oc glæde dem/ Skamme skamme/ Huer rette sig/ oc kende Gudz vrede och bekende/ Det duer inted ath de ville sige/ ath de bruge saadanne ord ath trøste dem met/ som ere forspente i Pestelentze/ lige som det skulde eckon vere en slumpelycke/ Ney/ Min Ven/ Der maa anden trøst till/ End saadanne forfengelige || oc løgnactige ord/ Oc end maa der ocsaa it andet Regemente til i de Steder som Pestelentze regerer/ at Folck icke saa skal raade sig selff/ som de see oc forfare andersteds/ som vancke vide om i Verden etc.

* Her maatte du sige/ huad trøst skal der da til dem/ som ere befengde och deris Hælsspetter er vdslagne/ naar Legemlig lægedom icke kand hielpe dem lenger etc. Der suarer ieg saa til/ Lær gode Steder aff den Hellige scrifft/ om vor Opstandelse/ oc at døden er en søffn/ oc en gang til det euige liff Oc holt dem det faare/ Der kant du rettelige trøste dem met/ som haffue Troen til Jesum Christum.

* Jeg vil sette her en sted eller tho/ søg selff flere saadanne op/ at du kant faa it rigt liggendefæ der aff/ at spise vd/ til dem/ som det vil to vere met/ oc som Gud vil to haffue bortkaldede til det euige liff.

* Joan. xi. Jeg er Opstandelsen/ siger Christus/ oc Liffuit/ Huo der tror paa || Mig/ Hand skal leffue/ alligeuel ath hand døer/ oc huo som leffuer oc tror paa Mig/ hand skal aldri dø.

* Joan: viii. Sandelige Sandelige siger ieg eder/ der som nogen holder mit ord hand skal icke see døden euindelige:

* Joan: v Sandelige sandelige siger ieg eder/ Huo som hører mit Ord/ oc tror Den/ som mig vdsende/ hand haffuer det euige liff oc kommer icke til Dømmen/ men hand er trengd igennem fra Døden oc til Liffuit.

358

* Matth: x. Røber mand icke tho Spurrer for en Pending/ Alligeuel falder der ingen aff dem/ paa Jorden/ vden eders Fader/ Nu ere oc alle eders Hoffuet haar talde/ Frøcter eder der faar icke/ I ere bedre end mange Spurrer.

* Psal cxxxix. Huort skal ieg gaa hen for din Aand? Oc huort skal ieg fly bort for dit Ansict? Far ieg til Himmelen/ da est du der/ Gør ieg min Seng i Helffuede/ See/ da est du der/ Tager ieg || Morgenstiernens vinge/ oc bliffuer hoss det yderste Haff. Saa skulde dog din haand føre mig der/ oc din Høyre Haand holde mig/ Siger ieg/ Mørcket maa skiule mig/ Saa skal oc Natten vere Liuss omkring mig etc.

Rom: viii. Huo vil skilte oss fra Guds Færlighed? Drøffuelse eller angst/ eller forfølgelse/ eller Hunger/ eller nøgenbed/ eller farlighed/ eller Suerd? Lige som screffuit staar/ For din skyld dræbes wi den gantske dag/ wi ere regnede som slacte Faar/ men i alt dette vinde wi langt offuer for hans skyld/ som osselskte. Thi ieg er viss paa/ at huercken død eller liff/ Huercken Engel eller Førstedøme/ icke heller Mact/ Huercken det neruerendis eller tilkommendis/ Huercken Høyt eller dybt oc ey noget andet Creature kand skilie oss fra Gudz kierlighed/ som er i Christo Jesu vor Herre.

Esa lvi. Men den retuise omkommer/ och der er ingen/ som legger det paa hierte/ oc Hellige || Folck bliffue bort tagne/ oc ingen giffuer act der paa/ thi de retuise bliffue bort tagne/ fra den wlycke/ oc de som haffue vandret rettelige for sig/ komme til Fred/ oc huilis i deris Herbere.

i Cor: x. Men Gud er trofast/ som lader icke friste eder/ offuer eders formue/ men hand gør saadan ende paa fristelsen/ at i det kunde taale.

Joan: xiiii. Jeg vil icke forlade eder Faderløfe/ ieg kommer til eder.

Met disse oc andre Steder som ieg vil met det første lade vdgaa paa prenten met deris vdydelse til ydermere trøst for de siuge/ kand mand holde dem faare/ naar alle ting glippe/ at de gribe fat paa Troen och paa disse trøstelige ord ved Troen/ saa fare de der hen i fred/ til det euige Liff/ Gud 359 giffue oss alle sammen en salig ende/ och en gladelig opstandelse Amen.

Saa haffuer mand her Aandelig oc Legemlig Præsueruatiue/ oc lægedom baade for dem/ som ere oc som icke ere befengde met Pestelentze/ Gud giffue huert Menniske vilie oc forstand til at bruge dem ret til gaffns oc til Guds ære Amen.

Prentet i Københaffn.